

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evropské řízení o drobných nárocích

Od 1. ledna 2009 je účinné nařízení EP a Rady č. 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (dále jen „Nařízení“). Subjektům z členských států ES (s výjimkou Dánska, které tradičně na aktivitách ES v oblasti justiční spolupráce v civilních věcech přímo neparticipuje) nově nabízí rychlou a levnou alternativu ke standardnímu soudnímu řízení, chtějí-li vést přeshraniční spor týkající se nároku, jehož hodnota nepřesahuje stanovenou výši. Jde o další ze skupiny nařízení zabývajících se úpravou civilního řízení s mezinárodním prvkem, jejichž cílem je zajištění volného pohybu rozsudků ve věcech občanských a obchodních v rámci členských států EU. Můžeme očekávat, že Nařízení, coby nejmladší přírůstek do této oblasti komunitárních předpisů, se ještě víc než kterýkoli z jeho předchůdců setká se zájmem nejenom právnické, ale i laické veřejnosti.

Podle názoru evropských institucí je jedním z předpokladů fungování vnitřního trhu, aby věřitelé z jednotlivých členských států (jak podnikatelé, tak i spotřebitelé) důvěřovali možnosti vymáhat svá práva bez omezení v rámci celé Evropy. Podstatnou součástí budování takové důvěry se ukázalo být právě snížení nákladů nutných k vymožení pohledávek, zejména pak pohledávek menšího rozsahu. Jestliže si je totiž věřitel už od počátku vědom, že vymáhání jeho pohledávky bude spojeno s náklady, které jsou svou výší ve vztahu k vymáhané částce zcela nepřiměřené, na soud se nejspíš neobrátil, zvláště pokud by se mělo jednat o soud jiného státu. A od takového rozhodnutí už chybí jen krůček k tomu, aby napříště vůbec neuzavřel transakci, u které by v případě sporu svůj nárok nevyvymohl bez nepřiměřených nákladů. Nařízení by mělo takovýto přístup eliminovat, a zvýšit tak důvěru ve vymahatelnost práva v rámci EU.

Cílem Nařízení je tedy zjednodušit a urychlit řízení o sporech týkajících se tzv. bagatelních nároků v přeshraničních případech a minimalizovat náklady na ně. Úprava v něm obsažená usiluje o vytvoření zcela volného pohybu rozhodnutí soudů členských států ve věcech týkajících se drobných nároků, a to na základě sjednocené a zjednodušené procedury a automatického uznávání a výkonu takových rozhodnutí napříč EU. Věřitel z členského státu může od letošního roku uplatnit svoji drobnou pohledávku vůči dlužníkovi z jiného členského státu v jednoduchém a rychlém řízení, spojeném s minimálními náklady. Je nicméně třeba zdůraznit, že se jedná toliko o možnost a věřitel se může i nadále rozhodnout pro uplatnění svého nároku v rámci standardní národní procedury.

Předmět a působnost

Nařízením upravené evropské řízení o drobných nárocích (dále jen „**Řízení**“) proběhne při splnění několika předpokladů, přičemž všechny musí být splněny ke dni podání žaloby. Především musí jít o spor, v němž se vyskytuje tzv. cizí prvek. Nařízení takový spor označuje jako přeshraniční případ a vymezuje jej tak, že se jedná o případ, ve kterém má alespoň jedna ze stran bydliště v jiném členském státě, než je členský stát soudu, u něhož byla podána žaloba. Bydlištěm se přitom rozumí, pokud jde o společnosti, jiné právnické osoby či sdružení osob, místo, kde mají své statutární sídlo, ústředí nebo hlavní místo podnikatelské činnosti.

Předmětem Řízení může být pouze nárok obchodněprávní nebo občanskoprávní povahy. Toto poměrně obecné vymezení je dále zúženo, neboť Nařízení ze své působnosti výslovně vylučuje věci statusové, rodinněprávní či dědické, pracovněprávní věci, nároky vyplývající z úpadkových řízení anebo rozhodčího řízení, nároky z nájmu nemovitostí (s výjimkou žalob týkajících se peněžitých

nároků) a nároky z porušení práv na ochranu osobnosti či soukromí. Jakékoli nároky celní, daňové či správní jsou z působnosti Nařízení vyňaty pro svou veřejnoprávní povahu.

Drobná pohledávka

Poslední podmínkou pro to, aby nárok mohl být uplatněn v Řízení, je, že se musí jednat o „drobný nárok“, tzn. že jeho hodnota ke dni podání žaloby nepřesáhne částku 2.000 EUR. Toto omezení se vztahuje na nárok bez příslušenství (úroků, nákladů či výloh).

Hodnotový práh, který tvůrci Nařízení zvolili pro vymezení drobné pohledávky, není vnímán zcela pozitivně. Ve vnitrostátních úpravách řízení o bagatelních nárocích se tato hodnota značně liší (od 600 EUR v Německu až po 8.234 EUR v Anglii). Zatímco v národních právních řádech jsou tato řízení určena primárně k vymáhání spotřebitelských pohledávek a dalších nároků fyzických osob, lze se domnívat, že cílovou skupinou Řízení, určeného k vymáhání přeshraničních nároků, by měli být spíše malí a střední podnikatelé než jednotlivci. Z tohoto pohledu bude hodnotový práh drobné pohledávky, alespoň v jeho současné podobě, často spíše překážkou. Lze nicméně doufat, že v budoucnu dojde k jeho zvýšení, stejně jako v národních právních řádech evropských zemí, kde již nyní převládá tendence tento limit zvyšovat.

Řízení

Samotné Řízení se vyznačuje velkou mírou formálnosti, jejímž hlavním projevem je skutečnost, že v podstatě všechna podání účastníků, jakož i soudu, jsou prováděna písemně, na vzorových formulářích, které jsou přílohou Nařízení. Formuláře pro podání účastníků mají být k dispozici u všech soudů, u kterých může být v příslušném členském státě Řízení zahájeno, či na internetových stránkách Soudního atlasu ve věcech civilních.

Řízení je zahájeno podáním žaloby u příslušného soudu. Pokud jde o určení státu, jehož soudy mají o konkrétním nároku rozhodovat, použijí se příslušná ustanovení *nařízení č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech* (tzv. nařízení Brusel I). Obecně platným pravidlem pro určení místa soudu v EU je, že osoby, které mají bydliště na území některého členského státu EU, bez ohledu na svou státní příslušnost, mohou být žalovány u soudů tohoto členského státu. Osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě zvláštních pravidel, např. pro pracovněprávní či pojistné vztahy.

O tom, který soud (stupeň soudní soustavy) bude v konkrétním členském státě v Řízení rozhodovat, jsou členské státy oprávněny rozhodnout samy s tím, že údaj o věcně příslušném soudu (stupni soudní soustavy), stejně jako veškeré jeho změny, mají povinnost uvést do seznamu, který vede a zveřejňuje Komise. V ČR budou podle všeho věcně příslušnými k Řízení okresní soudy, obvodní soudy v Praze, resp. Městský soud v Brně.

Žalobu lze podat přímo u příslušného soudu, zasláním poštou nebo pomocí jiných komunikačních prostředků, jako je fax nebo elektronická pošta, a to na vzorovém formuláři A (formulář je poměrně obsáhlý, neboť obsahuje podrobné pokyny, které mají žalobci jeho vyplňování usnadnit). V žalobě musí být především identifikován žalobce, žalovaný, pohledávka a její příslušenství. Dále je potřeba uvést, z čeho žalobce dovozuje přeshraniční povahu sporu a příslušnost (mezinárodní pravomoc) soudu, u něhož je žaloba podávána. Pokud jde o identifikaci nároku, žalobce jej musí odůvodnit a uvést, jaké důkazní prostředky na podporu uplatňovaného nároku navrhuje, a k žalobnímu formuláři přiložit příslušné podpůrné doklady – spolu s žalobou tedy žalobce poskytuje soudu listiny, jež mají sloužit coby důkazní prostředky k prokázání existence a oprávněnosti tvrzeného nároku. Nařízení počítá s tím, že s výjimkou žalobcem předložených dokladů by soud ve většině případů neměl k

rozhodnutí o žalobě potřebovat žádné další důkazní prostředky.

Po obdržení žaloby soud posoudí aplikovatelnost Nařízení na daný spor a shledá-li, že Nařízení použít nelze, vyzve žalobce s tím, že nevezme-li žalobu zpět, soud ji projedná ve standardním (vnitrostátním) sporném řízení. K objasnění případných nejasností v žalobě či k jejímu doplnění vyzve soud žalobce pomocí vzorového formuláře B, přičemž mu k tomu stanoví lhůtu. Jestliže v soudem dané lhůtě nebude žalobní formulář řádně doplněn, soud žalobu odmítne. Odmítnutí žaloby je podle Nařízení možné také v případě, že soud shledá tvrzený nárok zjevně neopodstatněným nebo žalobu za nepřijatelnou.

Pokud soud věc posoudí jako spadající do působnosti Nařízení a není-li zde důvod k odmítnutí žaloby, zašle žalovanému kopii žalobního formuláře a přiložených podpůrných dokladů a vyzve jej k replice. Učiní tak ve lhůtě 14 dnů od obdržení žalobního formuláře prostřednictvím tzv. odpovědního formuláře (vzorový formulář C). Formulář obsahuje podrobné pokyny pro jeho vyplnění a všechna nezbytná poučení, především poučení o tom, že žalovaný musí odpovědět do 30 dnů od obdržení výzvy, jinak bude vydáno rozhodnutí o uplatněném nároku.

Jak bylo uvedeno výše, Řízení je koncipováno jako řízení písemné. Soud v něm postupuje zásadně podle tzv. *legis fori*, tzn. podle procesního práva státu, v němž byla podána žaloba, ledaže Nařízení obsahuje odchylnou úpravu. Ústní jednání nařídí, jen považují-li to za nezbytné účastníci či soud. Návrh účastníka na nařízení ústního jednání může soud navíc zamítnout, má-li za to, že vzhledem k okolnostem případu je možné zajistit spravedlivý průběh řízení zjevně i bez ústního jednání. Stejně tak provádění dokazování má být jen výjimečným jevem, když jako podklad pro vydání rozhodnutí mají postačovat listiny přiložené žalobcem k žalobnímu formuláři. Pokud však soud považuje provedení dalšího dokazování za nezbytné pro rozhodnutí ve věci, může je provést. Při stanovení způsobu a rozsahu dokazování je však povinen přihlížet k zásadám, na nichž Řízení stojí, tj. k rychlosti, efektivnosti a omezení nákladů.

V ideálním případě je rozhodnutí ve věci vydáno do 30 dnů od obdržení odpovědi žalovaného, ledaže je nezbytné získat od účastníků další informace, nařídít ústní jednání či provést dokazování. V takovém případě soud rozhodne do 30 dnů od ústního jednání, resp. obdržení všech nezbytných informací. Za výjimečných okolností, zejména pokud to vyžaduje ochrana práv účastníků, je možné stanovené lhůty prodloužit. Soud však má přesto povinnost rozhodnout co nejdříve. Součástí rozhodnutí ve věci je rovněž rozhodnutí o nákladech řízení. Ty je, stejně jako v českém procesním právu, povinen hradit účastník, který ve věci neměl úspěch. Pokud však procesně úspěšný účastník v řízení vynaložil náklady, které nebyly účelné či přiměřené, jejich náhrada mu nepřísluší.

Opravné prostředky

Řízení je koncipováno jako řízení víceinstanční, nicméně vydané rozhodnutí je zásadně vykonatelné bez ohledu na případné podání opravného prostředku. Rozhodnutí vydané v Řízení lze napadnout jednak speciálním opravným prostředkem předvídaným v Nařízení a jednak opravným prostředkem podle práva příslušného členského státu. Připuštění možnosti přezkumu rozhodnutí, i přes jeho předběžnou vykonatelnost, může být ale vnímáno jako potenciální překážka účinnosti Řízení.

Článek 18 Nařízení dává žalovanému možnost požádat neprodleně o přezkum rozhodnutí příslušným soudem členského státu, v němž bylo rozhodnutí vydáno. Rozsah přezkumu je ale omezen pouze na posouzení, zda v řízení, které předcházelo vydání rozhodnutí, byly dodrženy všechny nezbytné aspekty práva žalovaného být slyšen. Shledá-li soud, že tomu tak nebylo, rozhodnutí je od počátku neplatné; v opačném případě zůstává v platnosti.

Rozhodnutí o drobné pohledávce lze napadnout také vnitrostátním opravným prostředkem, jestliže

právní řád příslušného členského státu připouští opravný prostředek proti rozhodnutí vydanému v Řízení. Opravné řízení se pak řídí vnitrostátním právem. Informace od členských států o přípustných opravných prostředcích a o lhůtách pro jejich podání sbírá a zveřejňuje Komise. Pokud by např. Česká republika označila za přípustný opravný prostředek ve smyslu Nařízení odvolání, uplatnilo by se omezení vyplývající z § 202 odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, podle kterého není přípustné odvolání proti rozsudku, jímž bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 2.000 Kč (resp. s účinností novely č. [7/2009](#) Sb. od 1. 7. 2009 nepřevyšujícím 10.000 Kč).

Uznání a výkon rozhodnutí

Jedním z pilířů, na nichž stojí evropská úprava mezinárodního práva procesního, je princip automatického uznávání rozhodnutí napříč EU. Naopak, pokud jde o výkon rozhodnutí, evropské předpisy stanoví obecný požadavek tzv. *exequatur*, neboli prohlášení vykonatelnosti. Z pohledu české právní teorie i praxe se však jedná o pomyslný „krok zpět“. Tuzemská právní úprava uznávání a výkonu cizích rozhodnutí totiž byla již před vstupem do EU značně pokroková, když umožňovala vykonat v ČR cizí rozhodnutí bez jakýchkoli prostředních procedur tak, jako by šlo o rozhodnutí tuzemské.

Na rozhodnutí vydaná v rámci Řízení se však požadavek *exequatur* nevztahuje. Nařízení předpokládá jejich výkon ve zjednodušeném režimu, který odstranil nutnost prohlášení vykonatelnosti, a výkon podmiňuje toliko splněním nemnoha požadavků spíše formálního charakteru. Vydané rozhodnutí o drobném nároku je tedy v zásadě bez dalšího exekučním titulem nejenom ve státě, v němž bylo vydáno, ale ve všech členských státech EU. Rozhodnutí navíc není spojeno s tzv. odkladným účinkem, tedy je možné je vykonat bez ohledu na podání opravného prostředku (slovy našeho procesního práva se jedná o tzv. předběžnou vykonatelnost). To platí pro výkon rozhodnutí v kterémkoli členském státě EU.

Vykonatelnost se osvědčuje prostřednictvím osvědčení o rozhodnutí (vzorový formulář D). Má-li žalobce zájem o výkon rozhodnutí vydaného v rámci Řízení, soud, který rozhodnutí vydal, na jeho žádost osvědčení vydá, a to bez vynaložení dalších nákladů. Toto osvědčení a jeho úřední překlad do jazyka členského státu výkonu musí být spolu s ověřenou kopií rozhodnutí přiloženy k žádosti o nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce.

V okamžiku, kdy je vykonatelnost rozhodnutí osvědčena, nastupuje na místo jednotné evropské úpravy vnitrostátní právo členského státu výkonu, kterým se bude z převážné části řídit vykonávací řízení. Nařízení pro výkon rozhodnutí stanoví pouze obecný princip nediskriminace – cizí rozhodnutí musí být v každém členském státě vykonáno za stejných podmínek, jako kdyby v něm bylo i vydáno. Po osobě, jež navrhuje výkon rozhodnutí, se zejména nesmí požadovat složení jistoty či kauce, pokud takovou povinnost nemají i domácí subjekty, ani splnění jiných dodatečných povinností. Jinými slovy, na rozhodnutí vydané v rámci Řízení v kterémkoli členském státě se v každém jiném členském státě pohlíží, jako by šlo o tuzemské rozhodnutí v téže věci.

Soudu či vykonávacímu orgánu členského státu výkonu je zakázáno přezkoumávat rozhodnutí ve věci samé. Výkon smí být zamítnut jedině z důvodu překážky věci rozsouzené, tj. v souvislosti s existencí dřívějšího rozhodnutí v téže věci mezi stejnými účastníky, i to však jen za předpokladu, že tuto skutečnost nebylo možné namítat v Řízení. Procesní obrana osoby, proti níž výkon směřuje (povinného), proti výkonu je vedle toho přípustná jedině v souvislosti s tím, že tato osoba proti rozhodnutí podala opravný prostředek, nebo že ještě neuplynula lhůta k jeho podání, resp. že žádá o přezkum rozhodnutí podle čl. 18 Nařízení. Za těchto okolností má povinný možnost navrhnout příslušnému orgánu omezení výkonu, jeho podmínění složením jistoty, či výjimečně jeho zastavení. Je nicméně zcela na posouzení příslušného orgánu, jestli žádosti povinného vyhoví, nebo umožní pokračování ve vykonávacím řízení.

Na závěr

Institut drobných, resp. bagatelních pohledávek není českému právnímu řádu vůbec cizí. Operuje s ním například výše zmíněné ustanovení občanského soudního řádu o nepřipustnosti odvolání proti rozhodnutí, jímž je uložena povinnost k plnění nižšímu než 2.000 Kč, obdobná limitace je pak upravena i ohledně přípustnosti dovolání. *De lege ferenda* však lze uvažovat o úpravě, která by se inspirovala úpravou obsaženou v Nařízení a zjednodušila a zefektivnila uplatňování bagatelních nároků v čistě vnitrostátních vztazích. Například na Slovensku se již úprava „sporov s nepatrnou hodnotou“, včetně stanovení maximální výše nákladů řízení v takovém sporu uplatnitelných, stala součástí národního civilněprocesního kodexu.

Mgr. Anna Szabová,
advokátní koncipientka

JUDr. Michaela Šerá,
advokát

HÁJEK ZRZAVECKÝ

Revoluční 3
110 00 Praha 1
Česká republika
tel.: +420 227 629 700
fax: +420 221 803 384
e-mail: info@hajekzrzavecky.cz

Další články:

- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Digital Fairness Act a influencer marketing - cesta ke konci roztržitosti regulace?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc leden 2026](#)